

IZ ZGODOVINE KROMPIRJA

Gotovo ste trdno prepričani, da so to hrano radi njene velike vrednosti in dobrega uspevanja pri nas v Evropi že od nekdaj sadili. Toda to je velika pogreška. Šele Sir Walter Raleigh (1552—1618), znani angleški raziskovalec, ki je odkril mnogo novih dežel in ustanovil v Ameriki kolonijo Virginijo, je prinesel iz te dežele okoli l. 1584. krompir na Irsko. Tu so pa ta koristni sadeži, ki je danes za naše življenje neobhodno potrebna hrana, zelo omalovaževali. Nekaj desetletij za tem je prišel krompir na Angleškem in Irskem kot posebnost tudi na kraljevsko mizo, kjer pa ravno tako ni postal priljubljen.

Šele Sir Francis Drake, slavni angleški pomorščak, si lahko šteje v čast, da je ustvaril krompirju kot ljudski prehrani na Angleškem ugodna tla. (Preje so domnevali, da je bil on tisti, ki je prinesel gomolje te rastline v Evropo, zato so mu postavili v Offenburgu v Nemčiji l. 1853. celo spomenik. Pozneje pa se je izkazalo, da je domneva le bajka.) Od njega je dobil gomolje botanik Gérard, ki jih je pričel saditi v svojem vrtu. Kmalu nato je postala saditev krompirja v Angliji in Irski splošna.

V Franciji se ima krompir zahvaliti tako hitri razširitvi le veliki lakoti, ki je vladala tam l. 1769. Kajti radi bede, kateri so bili posebno izpostavljeni nižji sloji, so bile oblasti prisiljene poseči po hrani, ki je bila cenejša od kruha. To nadomestilo je bil ravno krompir. Prvobornik, ki je dal narodu pobudo in nasvete za uživanje krompirja, je bil lekarnar Parmentier.

Tudi v Nemčiji so veliko pripomogle lakote, da se je krompir hitro razširil. Beda in splošno obubožanje prebivalstva za tridesetletne (1618—1648) in sedemletne vojne (1756—1763) sta bila zelo olajšana baš zaradi tega cenejšega in kot hrana zelo izdatnega živila. Pozneje, koncem 18. stoletja, so pa pričeli uporabljati krompir tudi za izdelovanje špirta in kot živilo za živino.

VEČERNA MOLITEV

JUTRANJA MOLITEV

MARIJANA ŽELJEZNOVA-KOKALJ

*Bogec ljubi,
angel tvoj
naj poljubi
me nocoj,
da bom spal,
sladko sanjal,
zgodaj zjutraj
priden vstal.*

*Bogec zlati,
sem že vstal,
hvala za pomoč,
spal sem celo noč.
Angelček krilati
bo pri meni stal,
kazal svet krasán.
Priden bom ves dan...*